

Державна екологічна академія післядипломної
освіти та управління

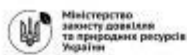
ДАЙДЖЕСТ ЕКОЛОГІЧНИХ НОВИН

15 – 30 листопада

В Україні:

Багатовимірний технічний діалог Україна-ЄС триває: серед загальних питань імплементація законодавства про промислові викиди

Міндовкілля та Генеральний директорат Єврокомісії з питань навколишнього середовища (DG ENVI) провели технічний діалог між українськими та європейськими експертами. Ключова тема консультацій – імплементація в Україні законодавства ЄС щодо промислових викидів. “Рекомендація Європейської Комісії розпочати переговори про вступ України до ЄС є знаковим рішенням для нашої країни. Тож маємо не збавляти темпів та продовжувати адаптувати наше законодавство до права ЄС. Саме тому нам важливий досвід європейських країн щодо зменшення та контролю промислового забруднення. росія намагається знищити наш промисловий потенціал, ми ж ставимо за ціль відбудувати все за новими стандартами у відповідності до Зеленого курсу”, – зазначив заступник Міністра Євгеній Федоренко. Основою зеленого курсу та зниження рівня промислового забруднення у Європі є Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди. Завдяки впровадженню її вимог європейським країнам вдалося знизити рівень промислового забруднення на 75%. Україні також важливо імплементувати такі підходи. Це одне із наших зобов’язань для отримання статусу повноцінного члена ЄС. Робота у цьому напрямку триває – у першому читанні вже прийнято законопроект № 6004-д. Команда Міністерства спільно з німецькими партнерами працює над перекладом Найкращих доступних технологій та методів управління, за якими буде відбудовуватися наша промисловість. “Вже перекладено та оприлюднено 10 довідкових референтних документів з найкращих доступних технологій та

методів управління, які діють у ЄС. Для їх подальшого затвердження на національному рівні Міндовкілля створило 6 галузевих робочих груп”, – розповіла заступниця Міністра Вікторія Кирєєва. Серед інших питань, піднятих під час консультацій:

- імплементація в Україні положень Директиви 2015/2193 про обмеження викидів у повітря певних забрудників від середніх спалювальних установок;
- впровадження Директиви 2012/18/ЄС про контроль загроз виникнення значних аварій, пов’язаних із використанням небезпечних речовин (Директива Севезо III).

Також у рамках зустрічі представлено український Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів, обговорено його подальшу інтеграцію з Європейським, а також кроки України для реалізації положень Мінаматської конвенції. Нагадаємо, від лютого 2023 року, коли такий формат співпраці анонсували Міністр Руслан Стрілець та Комісар ЄС з питань навколишнього середовища, океанів і рибальства Virginijus Sinkevičius, це вже четвертий діалог між українськими та європейськими фахівцями. За цей час було проведено консультації щодо імплементації горизонтального, водного законодавства ЄС, а також щодо управління відходами. <https://mepr.gov.ua/bagatovymirnyj-tehnicnyj-dialog-ukrayina-yes-tryvaye-sered-nagalnyh-pytan-implementatsiya-zakonodavstva-pro-promyslovi-vykydy/>

У Міндовкіллі планують створити єдину систему екологічних товарів, послуг та технологій

Про це навсьомому засіданні Робочої групи з доступу до інформації в рамках Оргуської конвенції та Міжнародному семінарі з доступу до інформації про продукт розповіла Євгенія Попович, директорка Департаменту цифрової трансформації, електронних публічних послуг та управління відходами Міндовкілля. “Українська довкіллева сфера не стоїть на місці та розвиває свої цифрові продукти. У нас успішно працюють такі вебресурси як ЕкоСистема та ЕкоЗагроза. Один з наступних наших амбітних

кроків – запровадити екомаркування, яке буде в паспорті будь-якого продукту та відобразатиме у відкритому доступі свою цифрову складову”, – зазначила Євгенія Попович. За її словами, в перспективі це дозволить кожному українцю обирати кращі продукти та послуги, які вже пройшли перевірку на екологічність. Окрім того, це передбачено Угодою про асоціацію з ЄС та Європейським зеленим курсом. Наразі в Україні понад 80 підприємств, які попри війну зацікавлені виготовляти свою продукцію та надавати послуги за сучасними європейськими тенденціями, за що отримують відповідний сертифікат та право на екомаркування. Загалом в Україні поки впроваджено 54 стандарти оцінки екологічності товарів різних категорій, а саме: папір, мийні засоби, косметика, лакофарбові матеріали, будівельні вироби тощо. Перелік сертифікованих продуктів щороку зростає. <https://mepr.gov.ua/u-mindovkilli-planuyut-stvoryty-yedynu-systemu-ekologichnyh-tovariv-poslug-ta-tehnologij/>

Підтримка ЄС у розбудові кліматичної політики України: результати проєкту EU4Climate

Делегація Міндовкілля взяла участь у підсумковому заході та засіданні Керівного комітету проєкту EU4Climate. Заходи відбулися у гібридному форматі у Брюсселі за участю представників Єврокомісії, ПРООН та делегатів від урядів України, Вірменії, Азербайджану, Грузії та Молдови. Мета – підбити підсумки проєкту EU4Climate за 2019-2023 роки. Які проєкти Міндовкілля вдалося реалізувати за підтримки EU4Climate:

- оновити НВВ;
- створити Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року;
- розробити дорожню карту для імплементації в Україні стандартів ЄС;
- підготувати рекомендації до проєкту рамкового закону про клімат;
- провести серію тренінгів з планування адаптації до зміни клімату для представників понад 100 міст України.

Також проєкт підготував рекомендації з удосконалення законодавства України щодо моніторингу та звітування про викиди парникових газів. За

словами заступниці Міністра Вікторії Киреєвої, Україна виступає за продовження результативної співпраці з ЄС у боротьбі зі зміною клімату, реалізації Паризької угоди та удосконаленні кліматичної політики та законодавства. Проєкт EU4Climate мав на меті сприяння пом'якшенню та адаптації до змін клімату, а також розвитку низьковуглецевої і стійкої до кліматичних змін економіки відповідно до Паризької угоди у Вірменії, Азербайджані, Грузії, Молдові та Україні. У рамках проєкту EU4Climate, ЄС та Програма розвитку ООН (UNDP) надавали підтримку урядам країн Східного партнерства в питаннях розробки та впровадження відповідних кліматичних політик. <https://mepr.gov.ua/rozbudova-klimatichnoyi-polityky-ukrayiny-rezultaty-proyektu-eu4climate/>

Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України зустрівся з послом Японії

Японія готова до співпраці з Україною у сфері захисту довкілля і повністю підтримує екологічні ініціативи українського уряду, зокрема, в рамках Конференції ООН зі зміни клімату (COP28). Про це заявив посол Японії в Україні Кунінорі Мацуда під час зустрічі з міністром захисту довкілля та природних ресурсів Руслано Стрільцем, передає Укрінформ із посиланням на повідомлення японського посольства у [соцмережі X](#).

«16 листопада посол Мацуда провів зустріч із міністром захисту довкілля та природних ресурсів Русланом Стрільцем, під час якої запевнив у повній співпраці та підтримці Японією екологічних ініціатив українського уряду, зокрема, в рамках COP28 (Конференції ООН зі зміни клімату – ред.)», - поінформували у диппредставництві Японії в Україні. <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3788110-aponia-pidtrimae-ekologicni-iniciativi-ukraini-na-konferencii-oon-zi-zmini-klimatu-posol.html>

Працюємо спільно з PwC над посиленням механізмів фіксації та оцінки збитків довкіллю

Заступниця Міністра Олена Крамаренко спільно з представниками Держекоінспекції та Офісом Генерального прокурора провела низку зустрічей з німецькою аудиторською компанією PricewaterhouseCoopers. Вони разом відвідали один з об'єктів критичної інфраструктури Київщини, щоб продемонструвати представникам німецької компанії покроковий алгоритм фіксації шкоди довкіллю.

У рамках продовження співпраці з PwC, започаткованої Міністром Русланом Стрільцем 23 жовтня на Міжнародній конференції «United for Justice. United for Nature», буде проведено ґрунтовний аналіз правових інструментів фіксації та оцінки збитків довкіллю в Україні. “Німецька компанія PwC входить у четвірку найкращих аудиторських компаній світу. Тому для Міндовкілля важлива співпраця з нею, щоб наші процеси збору фактів та фіксації шкоди довкіллю, а також обрахунок збитків були досконалыми, а юридична доказова база відповідала міжнародним стандартам”, – наголосила заступниця Міністра Олена Крамаренко. На основі усіх зібраних даних спеціалісти сформуують покроковий першочерговий план дій для зміцнення усього механізму фіксації та оцінки збитків довкіллю, щоб у підсумку гарантовано стягнути з країни-агресорки збитки, завдані довкіллю в Україні. <https://mepr.gov.ua/pratsyuyemo-spilno-z-pwc-nad-posylennyam-mehanizmv-fiksatsiyi-ta-otsinky-zbytkiv-dovkillyu/>

Полігон vs повторне використання: Уряд затвердив порядок віднесення “відходів” до побічних продуктів

Йдеться про ті речовини та предмети, які утворюються в процесі виробництва певної продукції та прийнято вважати відходами. Відтепер такі залишки зможуть отримати “друге життя”. Наприклад, під час виготовлення дверних і віконних блоків утворюється до 31% відходів деревини, а при виробництві паркету – 30%, меблів – 54%. І їх можна не спрямовувати “на смітник”, а використати повторно. Залишки від борошномельного, олійного та цукрового виробництв доречно застосувати при виробництві кормів. А відходи від цукрового виробництва ще й як добрива для сільськогосподарських угідь. Шлаки від металургійної діяльності у ЄС активно використовують при будівництві доріг. Загалом європейська цементна промисловість є важливим споживачем доменних шлаків. Імплементуючи норми законодавства ЄС, Україна також впроваджує відповідні підходи. Відповідно до ст. 5 Директиви 2008/98/ЄС та на виконання вимог рамкового Закону “Про управління відходами”, Уряд затвердив Порядок та Критерії, за якими здійснюватиметься віднесення тих чи інших речовин або предметів до побічних продуктів. “Зазначене рішення – це ще один крок для реалізації реформи управління відходами в Україні. Цю реформу ми втілюємо за європейськими стандартами, повністю ґрунтуючись на досвіді та найкращих практиках європейських країн. Не викинути, а використати повторно – саме так буде циркулярну економіку цивілізований світ, і саме до такої моделі поступово цілеспрямовано рухається Україна. Це про раціональне використання ресурсів та вирішення наших багаторічних проблем із відходами”, – прокоментував Міністр Руслан Стрілець.

Серед ключових положень рішення Уряду:

- відтепер речовини та предмети, що утворюються при виробництві основної продукції та є придатними для використання як сировина чи готова продукція, можуть розглядатися в Україні не як відходи, а як побічні продукти;
- при цьому рішення про віднесення тих чи інших залишків до побічних продуктів прийматиме сам виробник;

- він має внести відповідні дані до Інформаційної системи управління відходами та пройти тест на відповідність його залишків усім встановленим критеріям до побічних продуктів;
- а ще запровадити систему управління якістю, яка повинна відповідати національним стандартам та бути сертифікованою;
- щоквартально виробник звітуватиме про віднесення виробничих залишків до побічних продуктів.

При цьому визначено чіткі критерії, за яких залишки можуть отримати статус побічних продуктів. За приклад при встановленні таких критеріїв Україна взяла досвід Польщі, Німеччини, Чехії, Болгарії, Сербії та Великобританії.
<https://mepr.gov.ua/poligon-vs-povtorne-vykorystannya-uryad-zatverdvy-poryadok-vidnesennya-vidhodiv-do-pobichnyh-produktiv/>

Міндовкілля навчає фахівців нацпарків працювати з кадастром об'єктів природно-заповідного фонду

Робота над кадастром стартувала ще у 2021 році, але збройна агресія рф призупинила її. На сьогодні Міндовкілля відновило роботу над вдосконаленням кадастру, який стане частиною модуля Е-довкілля на ЕкоСистемі. На минулому тижні ми провели навчання щодо роботи у кадастрі для представників установ природно-заповідного фонду. Такі ж тренінги пройдуть і для представників ОВА. По завершенню навчання вони отримають доступ для внесення відомостей до цієї системи. “Наша мета – створити ефективну систему, що сприятиме науковим дослідженням, еколого-освітній та рекреаційній діяльності в інтересах сталого розвитку. Система кадастру ПЗФ – це ключовий інструмент, який не лише надасть доступ до актуальних кадастрових даних, але й сприятиме дотриманню природоохоронного законодавства та державного контролю за використанням та охороною територій природно-заповідного фонду”, – зазначив перший заступник Міністра Олександр Краснолуцький. Система кадастру ПЗФ стане ключовою системою відомостей про наші унікальні території та природні об'єкти. Кадастр ПЗФ міститиме важливі дані, такі як характеристики територій, охоронні зони, біорізноманіття, рекреаційна

інфраструктура та інше. Також за словами директора Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міндовкілля Едуарда Арустамяна, у системі додатково буде розміщена інформація щодо територій Смарагдової мережі та водно-болотних угідь міжнародного значення. Все це буде постійно доповнюватися, оновлюватися та уточнюватися. Тому Міндовкілля продовжує співпрацю з Держгеокадастром для удосконалення цієї системи. <https://mepr.gov.ua/topics/novyny/page/2/>

Івано-Франківщина стає четвертим регіоном, який розпочинає шлях до створення сучасної сміттєпереробної інфраструктури

Міністр Руслан Стрілець з головою Івано-Франківської обласної державної адміністрації Світлою Оницью та п'ятьма територіальними громадами підписали Меморандум про співпрацю. Сміттєобробний кластер на Івано-Франківщині складатиметься із 5 заводів – по одному в Бурштинській, Городенківській, Калуській, Косівській, Надвірнянській громадах. Сукупно вони перероблятимуть понад 450 тис. тонн відходів на рік. Вартість проекту – понад 155 млн євро. Вже є потенційний інвестор та тривають перемовини. «Впевнений, що далі цим шляхом піде п'ята, шоста, десята громада і Україна, нарешті, отримає 207 нових сучасних заводів європейського зразка та зможе впровадити принципи кругової економіки», – наголосив Руслан Стрілець. До цього, під час відкриття Національного форуму «Управління відходами в Україні: законодавство, економіка, технології», організованого Всеукраїнською Екологічною Лігою, Міністр зазначив: «У деяких аспектах Україна має шанс стати прикладом для країн ЄС, які сьогодні прагнуть перейти від технологій спалювання відходів до більш сучасних підходів. Ми ж вже та одразу можемо впроваджувати найкраще і будувати свою систему управління відходами – з чистої сторінки, з урахуванням досвіду інших, ґрунтуючись на власних потребах та впевнено рухаючись до членства у Європейському Союзі». <https://mepr.gov.ua/ruslan-strilets-ivano-frankivshhyna-staye-chetvertym-regionom-yakyj-rozpochynaye-shlyah-do-stvorenniya-suchasnoyi-smittyepererobnoyi-infrastruktury/>

Міжнародна співпраця задля збереження басейну річки Дністер: відбулося засідання Дністровської комісії

В Івано-Франківську завершилося четверте засідання Комісії зі сталого використання та охорони річки Дністер. Співголовами цієї комісії є перший заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Олександр Краснолуцький та Міністерка охорони довкілля Республіки Молдова Іорданка-Родіка Іорданов. Учасники засідання детально розглянули усі напрацювання робочих груп та експертів щодо заходів, направлених на охорону та відтворення басейну річки Дністер. За два дні спільної роботи вдалося:

- домовитися про взаємопідтримку у здійсненні моніторингу та гідрологічних спостережень у басейні річки Дністер;
- узгодити дії щодо набуття статусу країн-кандидатів на членство в ЄС, зокрема щодо підготовки плану управління річковим басейном Дністра;
- вивчити пропозиції молдовської сторони щодо зміни правил експлуатації водосховищ Дністровського комплексного гідровузла та стану безпеки хвостосховищ у басейні Дністра розміщених на території України та Республіки Молдова. Окрім того офіційна мова правил замість російської буде українською, румунською та англійською;
- надати пропозиції до проєкту «Розвиток транскордонного співробітництва та інтегрованого управління водними ресурсами в басейні річки Дністер шляхом впровадження Стратегічної програми дій (SAP)», який фінансуватиметься Глобальним екологічним фондом (GEF) і впроваджуватиметься ПРООН, ОБСЄ та ЄЕК ООН.

Наступне 5-те засідання Комісії зі сталого використання і охорони річки Дністер відбудеться восени 2024 року в Республіці Молдова.
<https://mepr.gov.ua/mizhnarodna-spivpratsya-zadlya-zberezhennya-basejnu-richky-dnister-vidbulosya-zasidannya-dnistrovskoyi-komisiyi/>

Україна має план та розуміє ключові етапи його реалізації для досягнення кліматичних цілей

Вектор кліматичної політики України Міністр Руслан Стрілець обговорив з Єврокомісаром з питань клімату Вопке Хукстра у Брюсселі. “2023 рік став найспекотнішим роком для планети, про це говорять вчені. Україна переживає черговий свій найзапекліший рік – другий рік війни. Але попри це, ми ні на день не відмовилися від взятих зобов’язань та разом зі світом рухаємося кліматичним порядком денним. Для нас це не лише питання боротьби із глобальною зміною клімату. Це стратегія зеленої відбудови України!”, – зазначив Міністр. За його словами, російська агресія додала нових викликів у світовий кліматичний трек. Але через це, заходи з адаптації міст та регіонів стають ще вагомішим пріоритетом для України. “Дякую також DG Clima та Курту Ванденберге за конструктивний діалог. Щоб продовжувати якісно вибудовувати свою кліматичну архітектуру, нам важливий досвід ЄС. Цінуємо кожну рекомендацію міжнародних партнерів”, – наголосив Міністр. Більш розгорнуто нову кліматичну політику України буде презентовано у павільйоні України на кліматичній конференції COP28.

Наразі ж у Брюсселі триває діалог щодо екологічних наслідків агресії РФ не лише для України, але й для всього світу. <https://mepr.gov.ua/ruslan-strilets-ukrayina-vzhe-maye-plan-ta-rozumiye-klyuchovi-etapy-jogo-realizatsiyi-dlya-dosyagnennya-klimatichnyh-tsilej/>

Збитки довкіллю України внаслідок російської війни – безпрецедентні та глобальні

На цьому наголосив Міністр Руслан Стрілець під час виступу перед депутатами екологічного комітету Європарламенту. Сьогодні у Брюсселі говорили про екологічну безпеку України і світу. У стінах одного з найвпливовіших законодавчих органів, порушувалися питання поновлення поваги до міжнародного права, досягнення справедливості та притягнення винних до відповідальності. «В Україні ми вже зафіксували понад 2900 фактів шкоди довкіллю. Вона оцінюється у 56,7 млрд євро. Розпочавши цю війну, росія запустила непоправні процеси», – зазначив Руслан Стрілець. За його словами, наслідки відчують на собі люди в усьому світі: збройна агресія рф спричинила 150 млн додаткових викидів парникових газів. Кожен день війни збільшує цей показник; третина української землі замінована. 174 тис. кв. км – не просто цифра, це територія, потенційне забруднення якої завдає шкоди екосистемам; з лютого 2022-го росія запустила по Україні понад 10 тисяч ракет та ударних дронів. Вони вибухнули в Україні, але хімічні речовини рознесло на тисячі кілометрів. Від цього страждають і інші країни; бойові дії сьогодні відбуваються на території близько 30 тис. кв. км українського лісу. Лісові пожежі спричиняють подвійний удар по кліматичній системі – ми стикаємось з втратою потенціалу поглинання лісами CO₂; забруднено українські водойми. Через це є ризик поглиблення продовольчої кризи.

«Нові виклики вимагають рішучих дій та рішень. Таке рішення вже є – це Формула миру Президента України Володимира Зеленського. Ця глобальна ініціатива з 10 пунктів про сталий, всеосяжний та тривалий мир, а також про запобігання повторенню злочинів та терактів – будь-коли, на будь-якому континенті та незалежно від того, хто вирішить стати агресором», – наголосив Міністр. Руслан Стрілець відзначив, лише об'єднавши зусилля можна відновити справедливість. «Під час Міжнародного форуму United for Justice, United for Nature у жовтні ми презентували проєкт Довкіллевої Декларації. Ця ініціатива відображена у Глобальній платформі, яку анонсував Володимир Зеленський під час COP27. Ми вже почали міжнародні

консультації щодо приєднання країн до документа та запрошуємо міжнародних партнерів підтримати Україну, а отже разом подбати про світову безпеку», – наголосив Міністр. <https://mepr.gov.ua/zbytky-dovkillyu-ukrayiny-vnaslidok-rosijskoyi-vijny-bezpretsedentni-ta-globalni/>

«Build Back Better», «Build Back Greener» – ключові принципи відбудови України

На цьому наголосив Міністр Руслан Стрілець під час свого виступу на конференції «Зелене відновлення України», що проходить у Вільнюсі. «Цінуємо, що партнери вже зараз готові допомогти пройти нам шлях від руїн до зеленої трансформації. Як сказав Президент Володимир Зеленський, відбудова – це не тільки про те, що маємо зробити після перемоги, а й те, що потрібно робити просто зараз», – зауважив Міністр.

За його словами, вже Україна:

- робить акцент на зелених проектах. Вони створять до 4,2 млн зелених робочих місць, компенсуючи втрати від війни;
- приймає необхідні євроінтеграційні закони. Вони наближають Україну до ЄС і скорочують шлях потенційних інвесторів до нас;
- залучає інвесторів та розробляємо проекти будівництва нових сміттєпереробних заводів європейського зразка. Із два десятки таких проектів вже на стадії запуску – в Одесі, Києві, Полтаві, які піддаються щоденним обстрілам. А ще, в Івано-Франківську, який працює у тилу на економіку нашої країни;
- разом з німецькими партнерами запустили Кліматичний офіс в Україні. Він є тим інструментом, який дозволить залучати зелені фінанси на післявоєнне відновлення;
- відновлює ліси. У планах ЄС висадити 3 млрд дерев, Україна поставила ціль – 1 млрд дерев і вже зараз виконала свою програму майже на 44%;
- відкриває центри з вирощування саджанців. Сьогодні їх в Україні 7;
- розпочала масштабну реформу лісової галузі;

- завершує цифровізацію лісу. Ми запровадили ряд електронних сервісів, які дозволяють ефективно контролювати переміщення деревини.

«Все це ми робимо сьогодні попри війну. Захищаємо свою країну. Рухаємося до ЄС. Плануємо і вже будуємо спільне майбутнє з усіма цивілізованими країнами світу. Вдячний ЄС за створення Ukraine Facility. Це вкрай важливо та дасть Україні можливість за підтримки ЄС впевнено рухатися до досягнення кліматичної нейтральності, побудови циркулярної економіки, а ще модернізувати промисловість за найкращими стандартами та відновити наші природні ресурси. Вдячний всім міжнародним партнерам, які підтримують нашу країну на цьому шляху. Ця підтримка, надана сьогодні, матиме свої результати вже завтра», – наголосив Руслан Стрілець.
<https://mepr.gov.ua/build-back-better-vuild-vack-greener-klyuchovi-pryntsypy-vidbudovy-ukrayiny/>

В Україні буде посилено вимоги до експлуатації полігонів та сміттєзвалищ

Нові правила мають повністю відповідати європейським стандартам та сприяти підтриманню стану екологічної безпеки, розповів Міністр Руслан Стрілець. За його словами, Міндовкілля вже розробило відповідний документ, який встановлюватиме європейські вимоги до полігонів та сміттєзвалищ. Його неодноразово обговорювали з експертами, громадськістю та учасниками ринку. «Все для того, аби правила були дієвими. Не просто залишилися “написаними на папері”, але дозволили Україні якісно провести реформу управління відходами, досягти поставленої цілі. Ми відкриті до діалогу та спільного доопрацювання нормативних актів. Ключове – нове регулювання має відповідати 31-ій Директиві ЄС про захоронення відходів”, – зазначив Міністр.

Правила роботи полігонів для України не нововведення. Поточні діють з 2010 року, але стосуються лише технічної експлуатації об'єктів оброблення твердих побутових відходів. Регулювання не охоплює такі питання як припинення експлуатації полігонів та догляд за ними після, рекультивацію тощо. Крім того, на відміну від ЄС, в Україні передбачена досить обмежена кількість критеріїв, за якими здійснюється моніторинг впливу полігонів на довкілля – наразі лише визначається вплив на повітря, воду та ґрунт.

Нові правила стосуватимуться полігонів для небезпечних відходів, а також відходів, що не є небезпечними, та інертних. Вони регулюватимуть не лише питання роботи цих об'єктів, але і припинення їх експлуатації та рекультивацію. Програма ж моніторингу включатиме окрім звичних компонентів ще й такі складові, як шумове навантаження, фільтрат та виробничі стоки, просідання тіла полігону, метеорологічні параметри тощо. Чітко визначатиметься процедура приймання відходів на полігон – перевірка документів, візуальний контроль та верифікація на місці тощо. Також встановлюватимуться вимоги, які відходи не можуть бути розміщені на полігонах. Це, наприклад, рідкі, вибухонебезпечні та медичні відходи. Заборонено буде приймати і відходи, які були роздільно зібрані для їх повторного використання та рециклінгу. Регулювання роботи полігонів та сміттєзвалищ в Україні за європейськими стандартами є частиною реформи управління відходами, яка наразі провадиться в Україні. <https://mepr.gov.ua/v-ukrayini-bude-posyleno-vymogy-do-ekspluatatsiyi-poligoniv-ta-smittyezvalyssh/>

Призначено нового керівника Державного агентства водних ресурсів України – Михайла Янчука

“Розраховую, що Михайло зможе перезавантажити та активізувати роботу Держводагентства. Перед відомством стоїть багато завдань. Серед яких завершення роботи над планами управління річковими басейнами для дев'яти річкових систем, створення Національної акціонерної компанії «Водні ресурси України», цифровізація водного сектору та розвиток сфери моніторингу вод“, – зазначив Міністр Руслан Стрілець. Також додав, що роботи попереду чимало, але він переконаний, що досвід Михайла Янчука допоможе команді Держводагентства втілити важливі

завдання, які стоять перед ними. <https://mepr.gov.ua/vitayemo-u-dovkillyevij-komandi-novogo-kerivnyka-derzhavnogo-agentstva-vodnyh-resursiv-ukrayiny-myhajla-yanchuka/>

Заступниця Міністра Олена Крамаренко з робочою поїздкою відвідала м.Богуслав на Київщині

Спільно з заступницею голови Київської обласної військової адміністрації Лесею Карнаух, заступником начальника Держекоінспекції Столичного округу Андрієм Вагіним, в.о. начальника Регіонального офісу водних ресурсів річки Рось Максимом Поляковим та Богуславським міським головою Віталієм Хоменком, Олена Крамаренко обговорила стан та результати обстежень водойм у басейні р. Рось й подальші кроки задля її відновлення. “Проблеми річки Рось будуть вирішені коли громади, органи місцевого самоврядування та органи державної влади діятимуть в синергії. Щоб зберегти природні ресурси та забезпечити стаке майбутнє, потрібно приймати виважені управлінські рішення як на місцевому, так і на загальнодержавному рівнях, які будуть стратегічно послідовними і не суперечитимуть одне одному”, – зазначила Олена Крамаренко. За підсумками наради представникам об’єднаних територіальних громад доручено проаналізувати режими експлуатації гідротехнічних водопідпірних споруд та доцільність експлуатації штучних водних об’єктів на річці Рось. Усі дії органів мають бути спрямовані на досягнення “доброго” стану річки. <https://mepr.gov.ua/zastupnytsya-ministra-olena-kramarenko-z-robochoyu-poyizdkoyu-vidvidala-m-boguslav-na-kyivshhyni/>

У СВІТІ

Відбувся перший трансатлантичний рейс на 100% екологічно чистому авіаційному паливі

Рейс Virgin Atlantic, частково профінансований урядом Великобританії, схвалений міністрами, але розкритикований активістами

Перший трансатлантичний рейс комерційного авіалайнера повністю виконаний на «екологічному» авіаційному паливі вилетів з лондонського аеропорту Хітроу.

Політ Virgin Atlantic у вівторок, частково профінансований урядом Великої Британії, був сприйнятий авіаційною промисловістю та міністрами як демонстрація потенціалу значного скорочення викидів вуглецю, але вчені та екологічні групи налаштовані вкрай скептично.

Авіакомпанії і раніше здійснювали польоти на суміші до 50% альтернативного палива, так званого сталого авіаційного палива (SAF), а рейс VS100 виконується за спеціальним дозволом без оплати пасажирами, використовуючи паливо, виготовлене переважно зі смальцю та інших продуктів переробки відходів.

Один з тих, хто перебуває на борту, міністр транспорту Марк Харпер, сказав: "Сьогоднішній політ, здійснений на 100% з використанням палива SAF, демонструє, як ми можемо декарбонізувати транспорт як зараз, так і в майбутньому, зменшуючи викиди шкідливих речовин на 70% за життєвий цикл і надихне наступне покоління нових рішень". [Link](#)

Звіт про викиди парникових газів на 2023 рік

Оскільки викиди парникових газів досягають нових максимумів, температурні рекорди падають, а кліматичні наслідки посилюються, [Звіт про викиди парникових газів на 2023 рік](#): Як зломана платівка – температури досягають нових максимумів, але світові (знову) не вдається скоротити викиди. Виявляється, що світ рухається до значного підвищення температури, вищого за цілі Паризької угоди у випадку якщо країни не зроблять більше, ніж вони пообіцяли. Цей звіт є 14-м виданням у серії яка об'єднує багатьох провідних світових кліматологів, щоб поглянути на майбутні тенденції викидів парникових газів і знайти потенційні рішення проблеми глобального потепління. [Link](#)

Розкрито план Саудівської Аравії "підсадити" бідні країни на нафту

Кліматологи кажуть, що використання викопного палива має швидко скорочуватися, але багате нафтою королівство працює над підвищенням попиту

Таємне розслідування показало, що Саудівська Аравія здійснює величезний глобальний інвестиційний план, щоб створити попит на її нафту і газ у країнах, що розвиваються. Критики стверджують, що план був розроблений, щоб «підсадити на свій шкідливий продукти».

Мало що було відомо про програму сталого попиту на нафту (ODSP), але розслідування отримало детальну інформацію про плани збільшити використання автомобілів, автобусів і літаків, що працюють на викопному паливі, в [Африці](#) та інших країнах, оскільки багаті країни все частіше переходять на чисту енергію.

ODSP планує прискорити розвиток надзвукових авіаперевезень, які, як зазначається, використовують втричі більше авіаційного палива, ніж звичайні літаки, і співпрацювати з автовиробником для масового виробництва дешевого транспортного засобу з двигуном внутрішнього згорання. Подальші плани спрямовані на розвиток енергетичних кораблів, які використовують мазут або газ для забезпечення електроенергією прибережних населених пунктів.

ODSP контролюється фактичним правителем Саудівської Аравії, наслідним принцом Мухаммедом бін Салманом, і залучає найбільші організації країни, такі як Фонд державних інвестицій з капіталом 700 млрд доларів, найбільшу нафтову компанію світу Aramco, нафтохімічну фірму Sabc і найважливіші міністерства уряду.

У загальнодоступній інформації [програма здебільшого представлена як "усунення бар'єрів"](#) для енергетики і транспорту в бідніших країнах і "підвищення стійкості", наприклад, шляхом надання газових кухонних плит на заміну дров'яним плитам. [Link](#)

Європа нарешті визначила дату дебюту ракети Ariane-6

Європейська важка ракета нового покоління Ariane-6, схоже, здійснить свій перший політ у середині 2024 року.

Ціль що до дати запуску оголосив Йозеф Ашбахер, генеральний директор Європейського космічного агентства (Esa).

Це сталося після успішних випробувань інженерної моделі транспортного засобу заввишки 62 метри (203 фути) на новому майданчику космодрому Куру у Французькій Гвіані.

Розробка Ariane-6 коштує близько 4 мільярдів євро (3,5 мільярда фунтів стерлінгів) і відстає від графіка на чотири роки.

Його затримка призвела до глибокої кризи в Європі, серйозно обмеживши здатність континенту виводити супутники на орбіту.

Європа, по суті, не має служби запуску наразі, після того, як ракета попереднього покоління Аріан-5 була виведена з експлуатації в липні; і був змушений призупинити роботу свого транспортного засобу середньої вантажопідйомності Vega-C після серії невдач у польоті. [Link](#)

Виручка найбільших виробників нафти і газу в Росії впала на 41% за перші 9 місяців 2023 року

МОСКВА, 30 листопада (Reuters) – Доходи найбільших російських виробників нафти та природного газу впали на 41% за перші дев'ять місяців року, повідомив центральний банк у своєму огляді фінансової стабільності, оскільки обсяги експорту та ціни знизилися.

У банку заявили, що ціна флагманської російської нафти марки Urals впала за той же період в середньому на 26%, а експорт через мережу нафтопровідної монополії «Транснефть» ([TRNF_p.MM](#)) впав на 8% порівняно з першими дев'ятьма місяцями минулого року. [Link](#)

НАУКА І ТЕХНІКА

Екологічний фотограф року 2023 - у фотографіях

Серед цьогорічних переможців - дронго, що хапає термітів, корови, що пробираються крізь паводкову воду, і корал, що світиться, як різдвяна ялинка. Конкурс, організований CIWEM та WaterBear, представлений компанією Nikon у

TePhotograph: Anirban Dutta/EPOTY23xt

співпраці з МРВ та за підтримки Arup, вже 16-й рік поспіль демонструє глобальну екологічну фотографію, яка надихає на зміни та дії щодо захисту клімату. Шість переможців переважно походять з кліматично вразливих країн, включаючи Бангладеш, Індію та Аргентину. [Link](#)

Шкода здоров'ю людей від забруднення повітря в Європі: тягар хвороб 2023

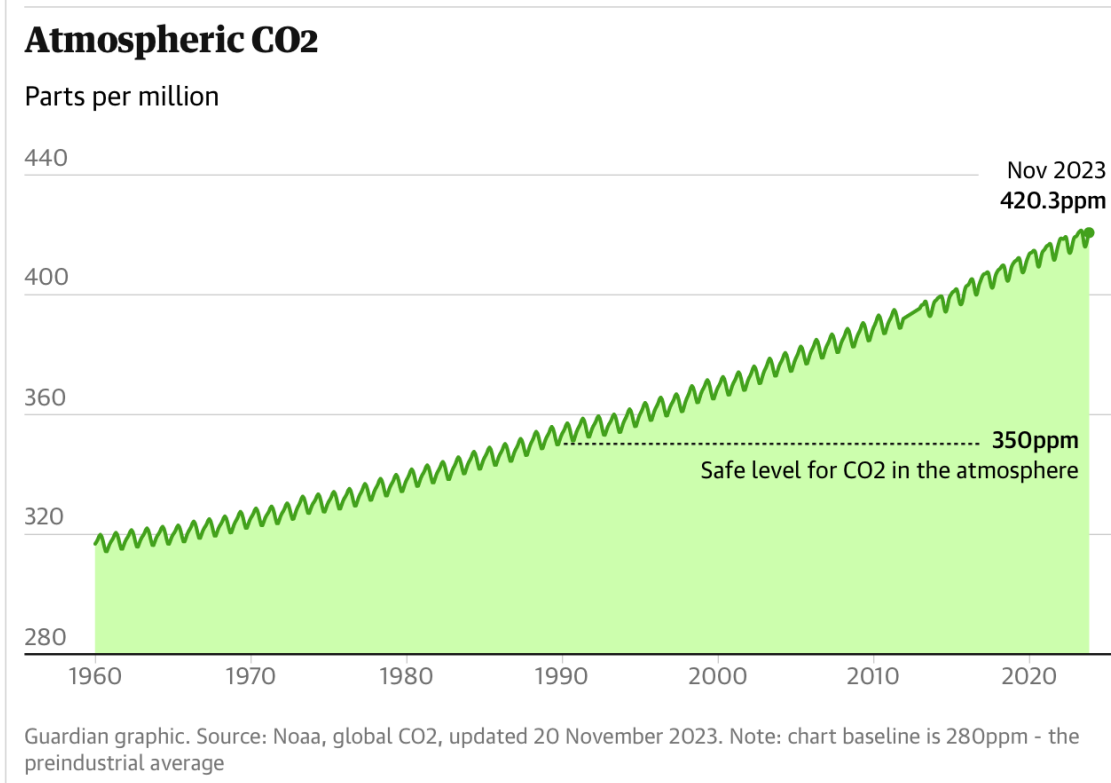
Забруднення повітря наразі є найважливішим екологічним фактором ризику для здоров'я в Європі. Воно залишається важливою причиною поганого стану здоров'я і сприяє, зокрема, виникненню респіраторних та серцево-судинних захворювань. У цьому брифінгу представлена інформація за 2021 рік про оціночну шкоду для здоров'я людини, спричинену трьома ключовими забруднювачами повітря: дрібнодисперсними твердими частинками, діоксидом азоту та озоном. Цьогорічна оцінка також містить оцінку впливу на здоров'я, пов'язаного з конкретними захворюваннями, до яких призводить забруднення повітря. Такий вплив представлений за допомогою показників тягаря хвороб, а саме "захворюваності" (стан хвороби

або інвалідності) та "смертності" (смертність, що сталася через певну хворобу або групу хвороб). [Link](#)

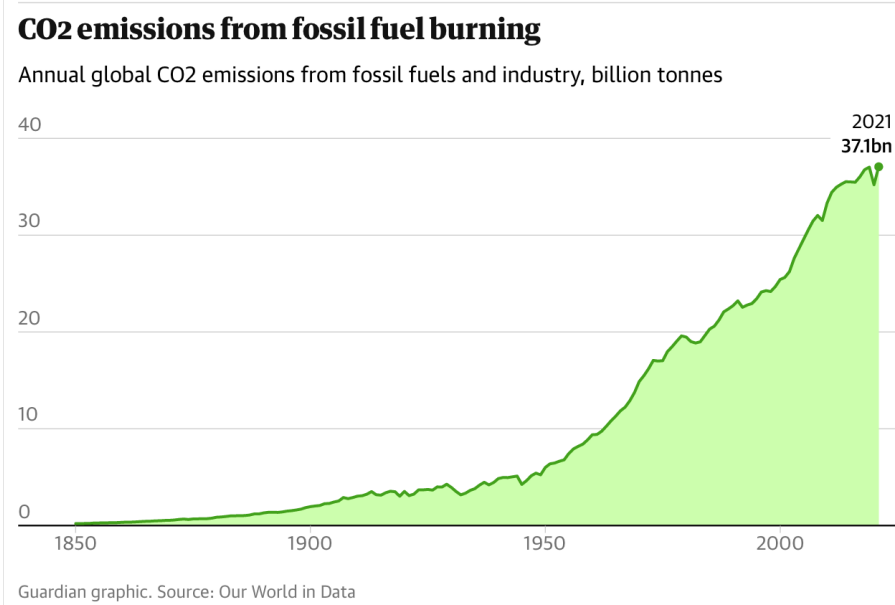
Кліматична криза у 10 графіках

Від, здавалося б, неблаганного збільшення атмосферного CO₂ до стрімкого зростання зеленої енергетики - досліджуємо дані з початком Cop28 [Link](#)

Вуглекислий газ в атмосфері

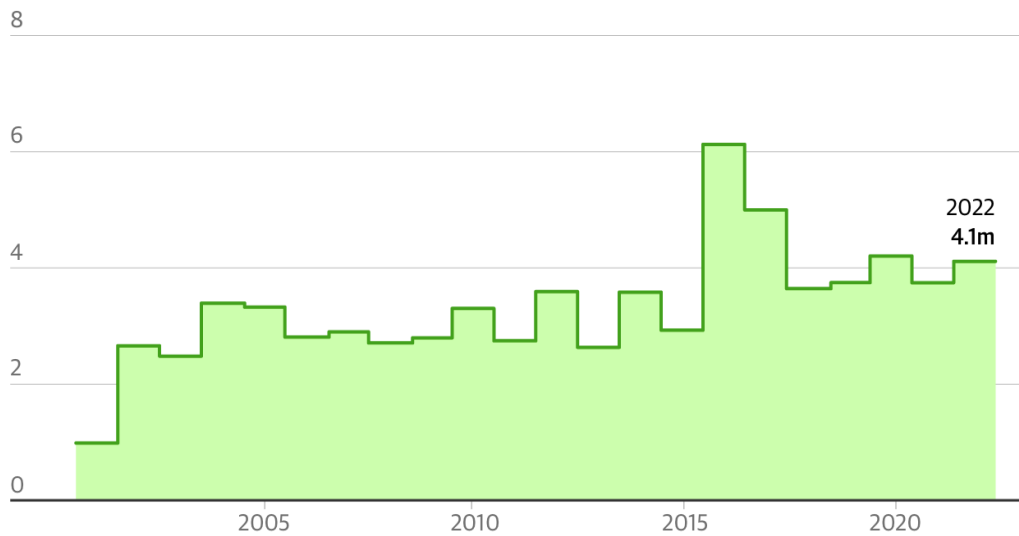
Викиди CO₂ від спалювання викопного палива

Глобальна втрата лісів у світі

Global forest loss

Annual primary forest loss, million hectares

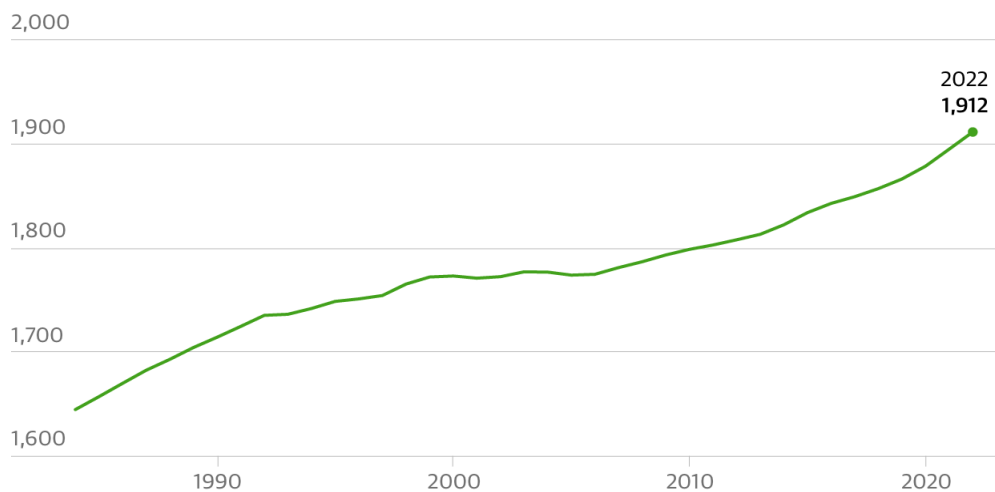

Guardian graphic. Source: Global Forest Watch

Викиди метану в атмосферу

Methane emissions

Annual global mean methane levels in air, parts per billion

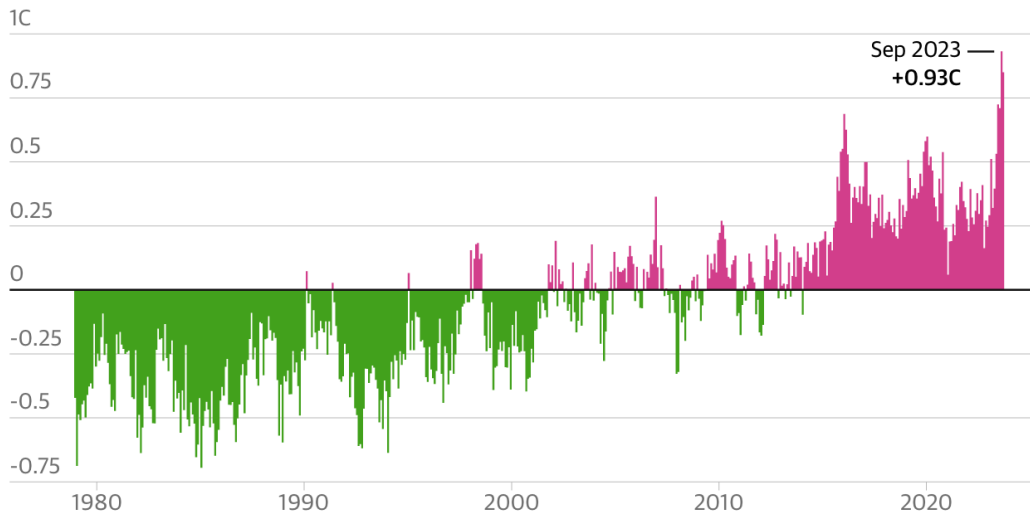

Guardian graphic. Source: NOAA. Note: number of methane molecules in a sample of air after water has been removed. Mean shown as long-term trend, similar to a 12-month running mean, where the average seasonal cycle has been removed

Зміна середньої температури у світі

Global average temperature change

Monthly average global surface temperature anomalies relative to a 1991-2020 baseline

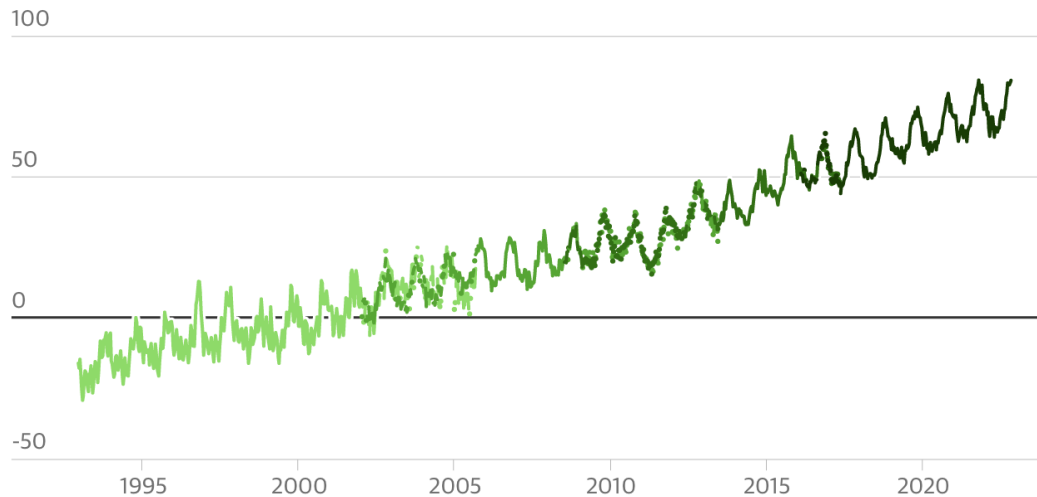
Guardian graphic. Source: Copernicus. Note: first data point is Jan 1979, last is Oct 2023

Підвищення рівня Світового океану

Rising sea levels

Change in global mean sea level from 1 January 2000, mm

Monitoring system ■ TOPEX ■ Jason-1 ■ Jason-2 ■ Jason-3

Guardian graphic. Source: NOAA. Note: baseline set at approximately zero for 1 January 2000. Time series shows change in absolute surface height using altimetry measurements between 66°S and 66°N

Арктичний морський лід у вересні

Arctic sea ice in September

Average September sea ice extent: ■ 2023 1981-2010 average

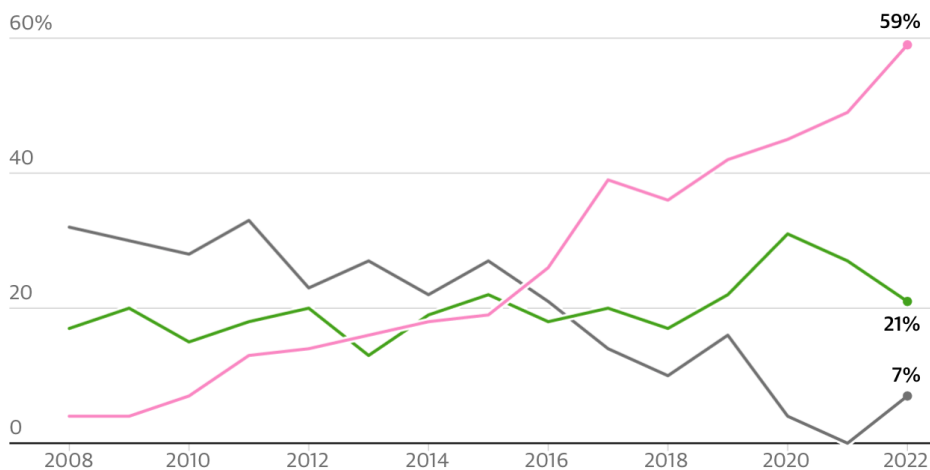
Guardian graphic. Credit: Sea Ice Index, National Snow and Ice Data Center

У 2022 році на сонячну та вітрову енергетику припало 80% приросту світових енергетичних потужностей

Solar and wind made up 80% of global power capacity additions in 2022

Share of global electrical capacity additions, %

■ Solar ■ Wind ■ Coal

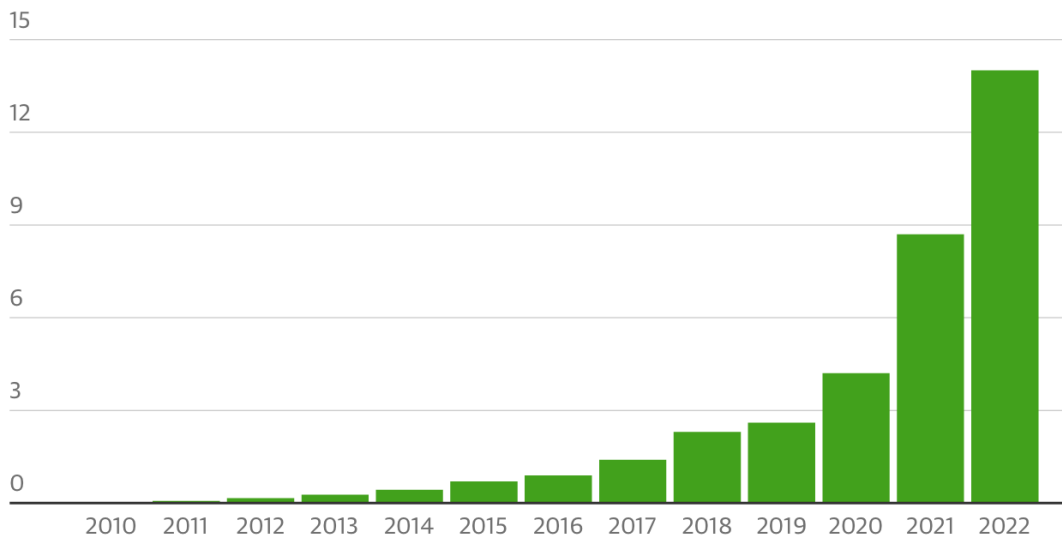

Guardian graphic. Source: BloombergNEF

У 2022 році на електромобілі припадало 14% світових продажів автомобілів

Electric vehicles accounted for 14% of global car sales in 2022

Electric vehicles as % of global car sales

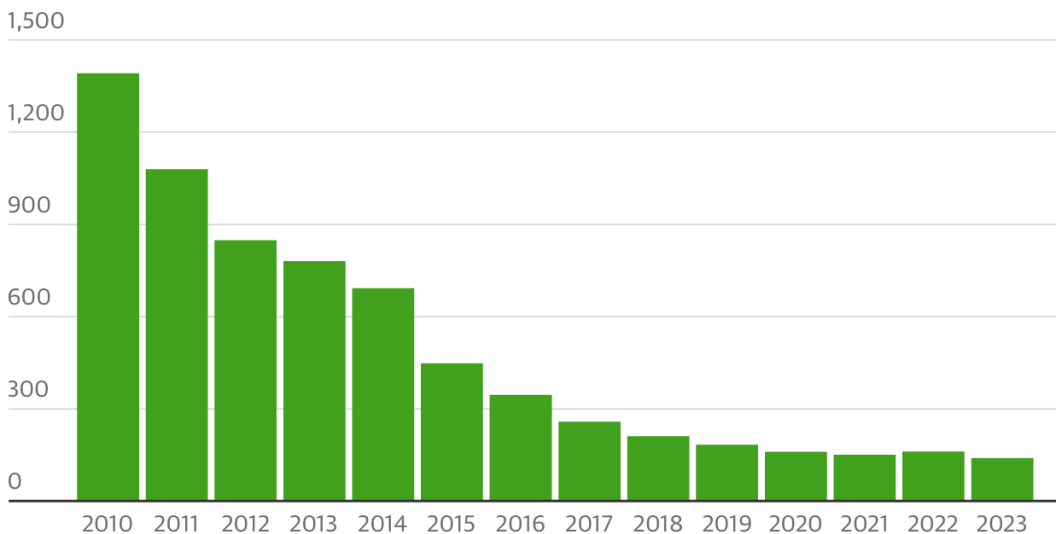

Guardian graphic. Source: IEA. Note: electric vehicles refers to battery electric vehicles and plug-in hybrid electric vehicles

Вартість літій-іонної батареї

Lithium-ion battery cost

Pack price, \$ per kilowatt hour, 2023 prices

Guardian graphic. Source: BloombergNEF. Note: historical figures have been adjusted to real 2023 dollars

Новий кліматичний фонд дає надію країнам, що розвиваються

У перший день кліматичних переговорів COP28 у Дубаї було офіційно відкрито фонд для компенсації втрат і збитків, покликаний надавати фінансову допомогу вразливим до зміни клімату країнам. Після більш ніж десятирічних прохань країн, що розвиваються, про фінансування для подолання втрат і збитків, спричинених зміною клімату, учасники

минулорічного [кліматичного саміту ООН COP27](#) в Єгипті домовилися про створення відповідного [фонду](#). Рік потому він був офіційно запущений. [Link](#)

Рівень парникових газів продовжує зростати через рекордне потепління

Поки країни зустрічаються в Дубаї, щоб домовитися про скорочення викидів, світ нагрівається швидше ніж будь-коли. Без подальших скорочень глобальне потепління продовжиться.

Згідно з останнім звітом Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО), 2023 рік стане найспекотнішим за всю історію спостережень.

Середня температура цього року була на 1,4 градуса за цельсієм (2,5 градуса за Фаренгейтом) вищою за доіндустріальний рівень, що значно перевищує попередній рекорд у 1,29 градуса за цельсієм у 2016 році, йдеться у попередньому звіті ВМО "Попередній стан глобального клімату в 2023 році".

[Звіт був опублікований](#) на початку [кліматичних переговорів COP28](#) в Дубаї, де учасники [переговорів сподіваються зберегти досягнуту в Парижі мету щодо підвищення температури на 1,5 градуса](#). Щорічні температури можуть підвищуватися і знижуватися через природні коливання, але за останні 10 років вони в середньому були приблизно на 1,2 градуси вищими за індустріальні рівні. Планета нагрівається внаслідок спалювання людиною викопного палива, яке викидає в атмосферу велику кількість парникових газів. [Link](#)

Європа дізнається справжню ціну відновлюваного водню

Європейський Союз збирається розпочати фінансовий експеримент, який міг би визначити справжню ціну відновлюваного водню в блоці.

Перший у своєму роді пілотний аукціон, призначений для того, щоб знайти користувачів, готових купувати відновлюваний водень, розпочнеться 23 листопада. Упродовж цього багатомісячного процесу промоутери проектів змагатимуться за отримання європейських субсидій, спрямованих на започаткування сектор, що зароджується.

Експерти кажуть, що успіх аукціону має першочергове значення, оскільки він може закласти основу для нового механізму фінансування, який потенційно може сприяти розширенню інших чистих технологій.

Мета аукціонної системи – поєднати попит і пропозицію – отримати похвалу як від учасників галузі, так і від екологічних некомерційних організацій. Як повідомляв Cipher [минулого тижня](#), відсутність значного попиту на чистий водень заважає розвитку ринку. [Link](#)

Як створити попит на чистий водень

Сполучені Штати прагнуть утвердитися в глобальній гонці чистого водню за допомогою нових щедрих федеральних законів, для того щоб дати старт своїй новонародженій промисловості.

Але над цими амбіціями нависають фундаментальні перешкоди: сьогодні майже не існує чистого водню, і майже немає попиту. Щоб заповнити ці прогалини, назріває дискусія про те, як саме використовувати молекулу без запаху, яка міститься у великій кількості, найбільш ефективним способом.

«Без стійкого попиту немає ринку, і життєздатність усієї водневої галузі з низьким рівнем викидів знаходиться під загрозою», — попередило Міжнародне енергетичне агентство в останньому [Global Hydrogen Review](#).

Минулого місяця уряд США оголосив про сім регіональних водневих хабів, які разом отримають 7 мільярдів доларів. Очікується, що вказівки щодо щедрих податкових пільг на виробництво чистого водню від Закону про зниження інфляції 2022 року будуть надані до кінця року.

Зараз США виробляють близько 0,2 мільйона метричних тонн (MT) чистого водню на рік. За даними консалтингової компанії Wood Mackenzie, це лише мізерна частка від загальних 10 тонн водню, виробленого сьогодні в США, який майже повністю походить із неочищеної нафти, природного газу та вугілля.

Для виробництва чистого водню Міністерство енергетики США поставило мету 10 тонн до 2030 року (приблизно така ж кількість усього водню сьогодні) і 50 тонн до 2050 року.

Незважаючи на щедрі федеральні субсидії та іншу політику, компанії, які використовують водень, такі як найбільший нафтовий гігант [ExxonMobil](#),

хімічний гігант [Dow](#), ще не повністю переходять на більш чистий водень, головним чином через високу вартість порівняно з викопним паливом. [Link](#)

До заборони ПВХ, токсичного пластику в нашому повсякденному житті

Речі, про які не говорять, часто не здаються реальними. Прекрасним прикладом цього є полівінілхлорид, більш відомий як ПВХ або вініл. Ви, напевно, мало чули про цей пластик, хоча він проникає в наше повсякденне життя. Що ще важливіше, ви, мабуть, не знаєте, наскільки це шкідливо для здоров'я людини та навколишнього середовища. Нам терміново потрібно почати говорити про ризики ПВХ, щоб вони стали більш помітними та щоб ми могли навчитися краще захищатися від них.

У всьому світі полівінілхлорид (ПВХ) є одним із найбільш широко вироблених і споживаних пластикових матеріалів як у твердій, так і в гнучкій формі. За даними інституту [маркетингових досліджень Opis](#), світові виробничі потужності ПВХ у 2022 році майже сягнули 61 мільйона тонн. ПВХ є універсальним і відносно дешевим, тому він такий популярний і має так багато різних застосувань. Ми знаходимо його в (харчових) упаковках, дверях, вікнах, стінах, трубах, дренажах, підлозі, шторках для душу, ручках, дитячих іграшках, кредитних картках, автомобільних запчастинах, будівельних матеріалах, медикаментах для лікарень та багатьох інших продуктах. Як згадувалося вище, це частина нашого життя! Це здається дуже корисним, але ці переваги коштують суспільству. Ціна, яку ми платимо за виробництво/використання ПВХ-труби чи недорогої надувної іграшки (на вигляд нешкідливої), набагато вища, ніж ми думаємо. Насправді ПВХ настільки поширений, що є основним джерелом безлічі токсичних речовин, які забруднюють нашу планету та шкодять нашому здоров'ю. [Link](#)

Техніка сміття: європейський брудний секрет знищення непроданої електроніки

По всій Європі поширене знищення непроданої електроніки. Тим не менш, Європейська комісія продовжує заперечувати одну з найбільш шкідливих для навколишнього середовища ринкових практик і відкладає заборону в майбутньому Регламенті ЄС щодо екологічного дизайну екологічно чистих продуктів (ESPR). Щойно з заводу на смітник – це історія багатьох наших електронних приладів і пристроїв. У 2022 році тонни абсолютно нової, непроданої електроніки з оціночною невикористаною вартістю **3,7 мільярда євро** були знищені в Європі через надмірні запаси, повернення, моральне старіння або косметичні недоліки замість того, щоб бути перепроданими чи подарованими. [Link](#)